

2074

Uredila Barbara Predan

Ljubljana 2019

2074

Utopije študentov industrijskega in unikatnega oblikovanja UL ALUO
Uredila Barbara Predan

Zbirka 42: Vrtinec totalne perspektive 3

Izdala:

Društvo Pekinpah

(zanj Žiga Predan)

in

Inštitut za oblikovanje

(zanj Barbara Predan)

Uredila: Barbara Predan

Besedila: Simon Bregar, Maruša Dolinar, Tamara Fras, Eva Garibaldi, Lin Gerkman, Miha Hain, Jakob Koncut, Maruša Mazej, Neža Medved, Tjaša Mužina, Nina Podobnikar, Simon Rozman, Blaž Skodlar, Gregor Stražar, Jera Tratar, Andraž Rudi Vrhovšek, Zala Zagoršek, Simona Žiher
Lektura: Katja Paladin

Prevod iz angleščine: Nataša Velikonja

Lektura angleškega besedila: Fiona Thompson, Prevajalska zadruga Soglasnik

Fotografije in ilustracije: avtorji

Oblikovanje: Petra Černe Oven

Naklada: 200

Tisk: Stane Peklaj

Ljubljana 2019

© Avtorji

Za sodelujoče študente seminarja 2074 je publikacija brezplačna.
Sicer je cena publikacije 7 EUR.

Publikacija je rezultat trimesečnega seminarja na Oddelku za industrijsko in unikatno oblikovanje Akademije za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani. V seminarju 2074 pri predmetu Razvoj in teorija oblikovanja I so sodelovali študenti 1. letnika drugostopenjskega študija industrijskega in unikatnega oblikovanja. Izveden je bil v okviru mednarodnega natečaja *Dream 2074! A Utopia for French Luxury* (organizacija: odbor Colbert).
Mentorica: doc. dr. Barbara Predan.

Rezultati seminarja so bili javno predstavljeni v Galeriji Škuc, na skupinski razstavi z naslovom 2074 (15. marec–5. april 2019).

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

7.05(082)

DVA tisoč štiriinsemest

2074 : utopije študentov industrijskega in unikatnega oblikovanja UL ALUO / [besedila Simon Bregar ... [et al.] ; uredila Barbara Predan ; prevod iz angleščine Nataša Velikonja ; fotografije in ilustracije avtorji]. - Ljubljana : Društvo Pekinpah : Inštitut za oblikovanje, 2019. - (Zbirka 42. Vrtinec totalne perspektive ; 3)

ISBN 978-961-94078-6-8 (Društvo Pekinpah)

1. Bregar, Simon 2. Predan, Barbara

299117312

5 Maruša Mazej

Utopnik

7 Barbara Predan

Sanjati o letu 2074

11 **2074: Študentske utopije**

Nina Podobnikar, Blaž Skodlar, Zala Zagoršek

Identiteta kot rêver vrai

Simon Bregar, Maruša Dolinar, Tamara Fras

The Touch of Emotion

Neža Medved, Jera Tratar, Simona Žiher

Vonj

Eva Garibaldi, Miha Hain, Simon Rozman, Gregor Stražar,
Andraž Rudi Vrhovšek

New Luxury is No Luxury

Lin Gerkman, Jakob Koncut, Maruša Mazej, Tjaša Mužina
Življenje, vredno ...

56 Imensko kazalo

Maruša Mazej

Utopnik

Razmislek o prihodnosti je vedno aktualna tema. Kot vrsta neprestano živimo v pričakovanju trenutka, ki bo šele napočil. Usmerjeni v načrtovanje in predvidevanje se ne moremo nikoli zares osvoboditi pričakovanj o tem, kako se bo odvil potek dogodkov. Teža bodočega odziva na nedoločljiva prihodnja dejanja sili človeško vrsto v predvidljive vzorce obnašanja ter otežuje razlikovanje med obstoječim in potencialnim. Ker ne zmoremo živeti v sedanjosti in ne upoštevamo preteklosti, imamo zapisane težave tudi v prihodnosti. Meje med tistim, kar je bilo, je in še bo, so prepletene in zabrisane. Odpletanje časovnega klobčiča in iskanje njegovega začetka zahtevata od človeka drugačen časovni pristop – videti čas kot celoto in preplet. Prihodnost, sedanjost in preteklost je treba pomensko izenačiti in prenesti v eno samo časovno dimenzijo, v to, ki jo lahko edino zavestno doživljamo, v sedanjost. Kako se torej lotiti reševanja prihodnosti in posledično spreminjanja sedanjosti, hkrati pa ne pozabljati preteklosti?

To vprašanje je bilo ključno vodilo pri načrtovanju naših utopij. Sidrišča razmisleka o prihodnosti so bila v točkah, v katerih so se križali osebni interesi posameznikov in utopične zgodbe o luksuznih prihodnostih človeškega sveta, napisane s strani znanih piscev znanstvene fantastike. Točke raziskovanja posameznih skupin so tako postavljale vprašanja, vezana na človeško identiteto, na okolje, v katerem živimo, družbeno ureditev prihodnosti, vrednost človeškega življenja in osebne vrednote. Pri raziskovanju te neoprijemljive tematike se je bilo treba nasloniti vsaj na nekatere zanesljive teme, ki so nam v danem trenutku sedanjosti dosegljivi – na preteklo literaturo, znanstvene raziskave ter ideje filozofov in mislecev.

Skozi načrtovanje in raziskovanje se je izkazalo, da lahko prihodnost namesto kot breme dojemamo kot prostor neskončnih možnosti.

Prostor, kjer si lahko kot človeštvo ustvarimo svet, v katerem bi lahko živeli drugače kot v svetu, ki smo ga vajeni. Prihodnost prinaša prihodnjo sedanost in osmišlja današnjo preteklost, zato je pomembno, da si jo s postavitvijo v sedanost približamo do te mere, da za nas ne bo več pomenila abstraktnega pojma, temveč cilje, ki jih lahko s sedanjimi dejanji tudi uresničimo.

Barbara Predan

Sanjati o letu 2074

Po besedah Mateija Calinescuja¹ in Victorja Margolina² je Comte de Saint-Simon prvi filozof, ki je (že okoli leta 1820) v umetniku prepoznal družbenega vizionarja. Po Saint-Simonu umetniki, znanstveniki in industrialisti sestavljajo elitno sveto trojico, ki bi, če bi obstajala idealna država, v takšni državi vladala. Naloga umetnikov bi bila pri tem ta, da si zamislijo prihodnost družbe, naloga znanstvenikov, da preverijo trdnost zamisli, industrialisti pa bi bili tisti, ki bi izvedljive ideje spravili v prakso. Ali kot je zapisal Saint-Simon:

[P]ri tem prevzemu [države] bodo umetniki, ljudje domišljije, spodbudili napredek: iz preteklosti bodo vzeli zlato dobo in jo kot darilo ponudili prihodnjim generacijam; družbo bodo pripravili do tega, da bo s strastjo sledila vzponu dobrega počutja, in to jim bo uspelo s slikanjem nove blaginje, z ustvarjanjem zavedanja, da bo prav vsak član družbe kmalu deležen svojega deleža ugodja, privilegija, ki ga je bil vse doslej deležen le ekstremno majhen razred; peli bodo o blagoslovih civilizacije, in za dosego svojega cilja bodo uporabili vsa umetniška sredstva, govorništvo, poezijo, slikarstvo, glasbo; z besedo bodo razvili poetično podobo novega sistema.³

¹ Matei Calinescu, *Five Faces of Modernity: Modernism, Avant-Garde, Decadance, Kitsch, Postmodernism*, Duke University Press, Durham 1987, str. 102–103.

² Victor Margolin, *The Struggle for Utopia: Rodchenko, Lissitzky, Moholy-Nagy, 1917–1946*, The University of Chicago Press, Chicago in London 1997, str. 1–2.

³ Calinescu, *Five Faces of Modernity ...*, str. 102–103.

Skupni cilj umetnikov, znanstvenikov in industrialistov je po Saint-Simonu torej dobrobit družbe, dobrobit skupnosti. Hkrati pa z zastavitvijo takšnega cilja umetnosti avtomatično prisodimo moč, da je zmožna na skupnost vplivati in jo v končni fazi spreminjati.

Kljub prepoznani potencialni moči pa smo danes, skoraj dvesto let kasneje, daleč od naslikane blaginje za vse. Še več, vse tisto, kar je prihajalo z obljubo o industrijskem napredku, nas bo prav zaradi nepremišljenih učinkov hlepenja po hitrem razvoju glede na zadnja znanstvena poročila v pičlih desetih, dvajsetih letih potisnilo v polje še večje okoljske in družbene opustošenosti. Zato ni čudno, da so vsakič, ko so se študenti v zadnjih letih znašli pred nalogo premisleka o prihodnosti, kot odgovor na vprašanje o tem, kaj nas čaka, ponudili distopično vizijo.

V tem pogledu je bil mednarodni razpis *Dream 2074!* drugačen. Od študentov oblikovanja in umetnosti je (kot je razvidno iz odlomka v nadaljevanju) brezpogojno zahteval premislek o svetli prihodnosti, o prihodnosti, v kateri bi si dejansko želeli živeti. Slednje se je izkazalo za veliko težjo nalogo, kot bi se morda zdelo na prvi pogled. Sanjati in predvsem razmišljati o svetli, srečni prihodnosti namreč pomeni najti odgovor na vprašanje, kaj je pravzaprav tisto, kar nam prinaša zeleno svetlobo. Kaj sploh sta sreča in zadovoljstvo za posameznika, za vse nas? Po kakšni svobodi in enakosti hlepimo, ko zapišemo te velike besede?

Tem premislekom smo kot zrno soli dodali odlomke *razkošne prihodnosti* iz znanstvenofantastičnih zgodb, ki so jih pripravili organizatorji mednarodnega natečaja. Iz te nenavadne mešanice sestavin je nastalo pet kratkih odgovorov, pet pogledov, pet odzivov. Vsak iz drugačne perspektive, a s skupnim imenovalcem: če o prihodnosti sploh še želimo sanjati, se bo nujno treba vrniti k skupnosti. K skupnosti, ki nam odpira prostore za življenje.

Kratek odlomek iz razpisa mednarodnega oblikovalskega natečaja:
Dream 2074! A Utopia for French Luxury

Odbor Colbert (ustanovljena leta 1954), sestavljena iz predstavnikov 82 podjetij iz francoskega sektorja luksuznih dobrin in 16 kulturnih ustanov, ter ENSAAMA (École nationale supérieure des arts appliqués et des métiers d'art), vodilne francoske umetniške in oblikovalske šole, sta skupaj z združenjem Cumulus objavili natečaj z naslovom *Dream 2074! A Utopia for French Luxury*.

Odbor Colbert, ki verjame v moč domišljije za oblikovanje resničnosti, se je odločil sanjati o letu 2074. Leta 2013 so izvedli projekt *Tovarna utopij*, kjer je vsako od sodelujočih podjetij najprej izrazilo svoje sanje v obliki kratkega besedila, slike in petih besed. To gradivo, bogato in domiselno, je bilo nato dodelano na desetih delavnicah, ki so vodile h kolektivni utopiji, utelešenju skupne vizije francoskega razkošja. *Noventična* (nova + avtentična) utopija razkošja, optimistična industrija *rêver-vrai*, porojena iz silovitih, skupnih vrednot, postavlja človeško bitje v središče svojih sanj. Moč črpa iz paradoksov v zvezi z uveljavljanjem vrednot deljenja in življenjskega pomena estetskih čustev za vsakega posameznika. Ustvarja vezi med bitji, s prenašanjem teh vrednot pa tudi s prihodnjimi generacijami.

Odbor Colbert je v želji, da bi v družbo vnesel sijoči optimizem te utopije, zasnoval kolektivno delo, ki je dostopno vsakomur. Digitalna knjiga *Dreaming 2074*, v obliki zgodb šestih avtorjev znanstvene fantastike, je plod edinstvenega sodelovanja, obogatenega z vizijami podjetij, ki sestavljajo komisijo. Ključne besede o razkošju ne opisujejo več zgolj prostorov blaginje. Ravno nasprotno. Opisujejo čustva in občutljivost, odprte prostore in trajnost (z vso močjo hipnega), zahteve in spoštovanje, znanje in delovanje za srečo vseh. Pred skoraj tremi stoletji je mlad francoski revolucionar dejal, da je sreča »nova ideja v Evropi«. Dandanes, ko se bližamo